

Projev prezidenta republiky při udílení státních vyznamenání

28.10.2022 - Miloš Zeman | Správa Pražského hradu

Vážená paní Havlová, vážený pane prezidente Klausí, vážená paní Klausová, vážený pane premiére Fialo, vážená paní Fialová, vážení členové vlády, Excellence, dámy a pánové, vážení a milí přátelé,

při příležitosti státního svátku 28. října se jako vždy scházíme na ocenění významných osobností. Obdržel jsem návrhy na toto ocenění jak z obou komor Poslanecké sněmovny, tak od občanů. Návrhům Senátu Parlamentu České republiky jsem vyhověl zcela. Návrhům Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky jsem až na dvě výjimky vyhověl rovněž.

Snažil jsem se uspořádat jména vyznamenaných, i když, pochopitelně, z časových důvodů nemohu mluvit o všech podle časové osy. Protože v minulých letech byli vyznamenáváni i významní představitelé první republiky, například Antonín Švehla, a protože u druhé republiky není, co vyznamenávat, začíná časová osa protektorátem.

Na návrh pana poslance Kobzy jsem udělil Medaili Za hrdinství devíti představitelům studentských organizací, kteří byli popraveni 17. listopadu 1939. Chtěl bych poděkovat představitelům akademické obce, tedy jednotlivých fakult těchto studentů, kteří převezmou vyznamenání tam, kde nebylo možné dohledat jejich příbuzné. Těmito popravami začíná nacistický teror, který se přesouvá i do dalších období. Uvědomil jsem si, že podobně jako v případě popravených studentů i v těchto obdobích máme mezery, a je naší povinností tyto historické mezery zaplnit.

Jednou z takových mezer je ocenění nejvyššími vojenskými řády skupinu, která se nazývala Tři králové. Je to sice původní název gestapa, ale tento název v naší historiografii zdomácněl. Jedná se o trojici Balabán, Mašín a Morávek.

Dalším dosud opomíjeným vyznamenaným byl generál Luža, kterého zastřelili protektorátní četníci. A tím, vedle řady dalších veteránů, kteří bojovali v obou frontách druhé světové války, se dostávám k období, kdy v padesátých letech působila i skupina bratrů Mašínů.

Tato skupina mi rovněž byla navržena k udělení vysokých státních vyznamenání. Moji dva předchůdci bratrům Mašínům vyznamenání neudělili, ale já považuji za poctivé uvést dva konkrétní důvody, proč je neudělím ani já. Prvním důvodem je, že při svém útěku na západ bratři Mašínové dýkou podrželi hrdlo svázanému zajatci. Druhým důvodem je, že bratři Mašínové zastřelili z pistole pokladníka, který převážel výplaty zaměstnancům. Ani jedna z těchto dvou obětí nebyla evidentně exponenty komunistického režimu, a proto nelze jejich vraždy vydávat za akt protikomunistického odboje.

Dovolte mi nyní, abych přešel do další doby. Eroze komunistického režimu začala již stalinistickými procesy v padesátých letech, pokračovala nepokoji po měnové reformě, ale byli to právě intelektuálové, kteří k této erozi, či, jak říkal Ilja Erenburg ve své zemi, k tomuto tání významným způsobem přispěli. Proto je jedním z vyznamenaných Ladislav Mňačko, autor Opožděných reportáží, které bývají někdy srovnávány s dílem Alexandra Solženicyna, ale i známé knihy Jak chutná moc.

Eroze pokračovala a vyvrcholila pražským jarem 1968, a mezi tehdy vyznamenanými byl například i František Kriegel, kterého jsem vyznamenal proto, že jako jediný odmítl podepsat kapitulační Moskevský protokol.

Pokud jde o normalizační období, podobně jako v případě druhé republiky není koho vyznamenávat. Samozřejmě s výjimkou signatářů Charty 77 a dalších intelektuálů bojujících proti normalizačnímu režimu.

Šťastnější období sice všedních, ale o to krásnějších dnů nastává po listopadové revoluci. Chtěl bych připomenout slova Bertolta Brechta, který řekl, je šťastný národ, který má své hrdiny, a je nešťastný národ, který je potřebuje. Dnes už nevyznamenáváme hrdiny, kteří padli v boji s netolerantním totalitním režimem. Dnes především Medailí Za hrdinství oceňujeme ty, kdo sami zachránili lidské životy.

Vážení přátelé, jako obvykle mezi vyznamenanými je celá řada představitelů profesních skupin. Snad nejčastější profesí jsou letos lékaři a hasiči. Chtěl bych při této příležitosti poděkovat profesionálním i dobrovolným hasičům za jejich práci, ať už se jedná o pomoc při požáru v Českém Švýcarsku, nebo o oběti při výbuchu rodinného domu v Koryčanech.

Kromě těchto dvou profesních skupin letos samozřejmě vyznamenávám i sportovce, jako například Jaroslava Holíka nebo Ivana Lendla. Umělce, jako například Hanu Zagorovou nebo Mekyho Žbirku. A samozřejmě i další skupiny.

Dva představitelé komunální sféry si zaslouží vyznamenání proto, že v jednom případě, a jedná se o starostu Kralic nad Oslavou, tento starosta během svého funkčního období dokázal ztrojnásobit majetek své obce. Ve druhém případě se jedná o starostu Hluboké nad Vltavou a současně senátore Tomáš Jirsu, který mimo jiné oprávněně kritizoval bezzásahové zóny v národních parcích, které ostatně přispěly k onomu požáru v Českém Švýcarsku.

Mezi podnikateli bych upozornil na Jaroslava Třešňáka, který sám sebe označuje za drobného teplického živnostníka, ale který ve skutečnosti v Chorvatsku vybudoval rozsáhlý rekreační resort především pro české turisty. Takže může se ohlédnout, a i za ním zůstává dokonané a dokonalé dílo.

Mimo jiné jsou vyznamenáni i někteří církevní představitelé. Vedle nich sestra Angelika z řádu Boromejek, která byla při léčení pana prezidenta Václava Havla.

A tak bych, přátelé, mohl pokračovat dál a dál, ale byli bychom tady do půlnoci. Proto mi promiňte, i když je zde množství dalších úctyhodných jmen, která za chvíli uslyšíte, abych na závěr zmínil tři Čechy, kteří vynikli v zahraničí. Vedle citovaného Ivana Lendla je to Frank Malina, který se zabýval ve Spojených státech výzkumem raketových motorů, a Ivana Trumpová.

Chtěl bych poděkovat Ivance a Donaldu Trumpovým, že společně s panem Kushnerem navštívili při této příležitosti Prahu, a učinil jsem poprvé a naposled jedinou výjimku, kdy cenu nepřebírá jediný člověk, ale obě dvě děti Ivany Trumpové. Myslím si, že nemusím o paní Ivaně mluvit. Byla to podnikatelka, byla to sportovkyně, byla to manažerka, byla to politička a jediný případ, kdy jsem se s ní dostal do konfliktu, bylo, kdy původně zvažovala, že se stane americkou velvyslankyní v České republice, a později z obav před náročností této profese od svého úmyslu upustila.

Blížím se k úplnému závěru, a tím závěrem, vzhledem k ruské agresi na Ukrajině, nemůže být nikdo jiný než Volodymyr Zelenskyj. Jeho jmenování jsem oznámil již 7. března tohoto roku a uvedl jsem i základní důvod tohoto jmenování, jeho statečnost a jeho odvahu, se kterou odmítl americký návrh na

poskytnutí bezpečného útočiště a zůstal v tehdy bojujícím Kyjevu. A odvaha se má ocenit.

Dámy a pánové, jsme bohatá země. Jsme bohatí díky osobnostem, které mezi sebou máme, a já bych všem vyznamenaným chtěl ze srdce poděkovat za jejich práci a za jejich životní dílo.

Děkuji vám za vaši pozornost.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/vybrane-projevy-a-rozhovory/projev-prezidenta-republiky-pri-udileni-statnich-vyznamenani-16666>